

חוט של חסד

הגליון לכל בית יהודי / בנשיאות הרה"צ שלום ארוש שליט"א | פרשת ראה | כ"ו באב תשע"ז (19/08/17) | גליון 532

ברכה וקללה ביד הלשון

ההסתרה הנוראה הסתירה מעיני את העוון החמור.

כאשר התלמיד שלי הבין שלא יעזור לגעור בו ולומר לו שזה לשון הרע, כי הוא כל כך רגיל בזה, לכן הוא פנה אליו ואמר לו: 'תגיד לי, חברי הטוב, אתה רוצה לבוא איתי לכנסייה? יש כאן כנסייה נחמדה, אפשר לעבוד קצת עבודה זרה, מה דעתך?' החבר הזדעזע מאוד ולא הבין מה פתאום התלמיד שלי מדבר ככה. אמר לו התלמיד שלי: 'תראה, אתה בא לדבר איתי על פלוני, ואתה רוצה לעשות עבירה שהיא שקולה כמו ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים. אז אני מציע לך: למה לעבוד על שלוש עבירות ביחד? נלך לכנסייה ונעבור רק על שלוש מהעוון החמור הזה. ככה לפחות נצא יותר בזול...' הדיבורים הפשוטים האלה עוררו את החבר להבין את חומרת העוון הנורא הזה. וכך כל אחד צריך להזכיר לעצמו בכל מיני אופנים ומשלים והמחשות, שכל דיבור לשון הרע הוא פי שלוש מאשר לעבוד ע"ז, פי שלוש מאשר לדבוק, פי שלוש מאשר גילוי עריות.

ב. ממשיך הרב וכותב: "אבל עוצם ותוקף ההתגברות להתגברות שעל זה גדול ונשגב בלי שיעור וערך".

ונבאר: שימו לב היטב: יש כאן לשון מיוחדת. היצר הרע לא סתם מתגבר אלא מתגבר בהתגברות של ההתגברות בעוצמה ובתוקף גדול ונשגב בלי שיעור וערך! אתה חושב שתוכל לעמוד כנגד התגברות כל כך גדולה בלי הרבה מאות התגברות להתגברות גדול ונשגב בלי שיעור וערך בתפילות ובתחנונים? הרי כתוב על היצר הרע ש'אלמלא הקב"ה עזרו אינו יכול לו', כל שכן כאשר היצר הרע מתגבר בצורה כל כך נוראה.

ג. ומסיים הרב ואומר דברים מזעזעים: "עז שגם הכשר שבכשרים והצדיק שבצדיקים אשר עמד בניסיון באמת והיטה שכמו לסבול עול תורה ושבירת התאוות וכו' ובעניין זה גם בהם נפלה שלהבת".

נרחיב ונבאר: אדם יכול להיות הצדיק שבצדיקים ונקי מכל התאוות וגאון עצום בתורה, ובכל זאת להיכשל בעוון החמור הזה. אם כן מה נאמר אנהנו! חייבים להתגבר. הגמרא אומרת שאפילו דוד המלך שכל ימי חייו סבל מלשון הרע, נכשל בקבלת לשון הרע, ומה זה גרם? זה גרם לחלוקת מלכות ישראל ויהודה, וגרם לכל הגלויות וכל החורבנות! 'אם בארזים נפלה שלהבת, מה יעשו אוזבי

הריחוק מכל קשר לכל דיבור אסור ולכל דיבור שיכול להתפתח לדיבור אסור ח"ו".

לכן נביא כאן מקורות לא כל כך ידועים המדברים מגודל וחומר העוון וגודל ההסתרה שעליו, בשביל כל מבקש ה' הרוצה לחוס על עצמו ולעורר את עצמו לחדול מהעוון החמור הזה. ויעזור לנו ה' ונביא כאן עוד ועוד חיזוקים בנושא הזה.

נביא כאן את דבריו הנוראים של ר' אברהם בן ר' נחמן מטולטשין בספרו 'וכוכבי אור':

"וכל שכן על העוון החמור של לשון הרע שהוא גרוע ביותר. וכמוכן לכל משכיל בעומק פירוש מאמר חכמינו זיכרונם לברכה שאמרו על לשון הרע שהוא שקול כנגד עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים. אבל עוצם ותוקף ההתגברות להתגברות שעל זה גדול ונשגב בלי שיעור וערך עד שגם הכשר שבכשרים והצדיק שבצדיקים אשר עמד בניסיון באמת והיטה שכמו לסבול עול תורה ושבירת התאוות וכו' ובעניין זה גם בהם נפלה שלהבת".

רבתיי לא מספיק לקרוא שורות אלה, אלא חייבים לחזור עליהן שוב ושוב ולהשיב אותן אל ליבנו. חייבים לחיות את זה באמת ולשים לנגד עינינו כל רגע מה שכתוב כאן. אנא, עם ישראל היקרים, הטו אזנכם ופתחו לבבכם, שמעו וחי. נחלק את דברי הרב לשלושה קטעים ונרחיב ונבאר:

א. הרב כותב: "העוון החמור של לשון הרע שהוא גרוע ביותר. וכמוכן לכל משכיל בעומק פירוש מאמר חכמינו זיכרונם לברכה שאמרו על לשון הרע שהוא שקול כנגד עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים".

נבאר ונרחיב: אי אפשר לקרוא את מאמר חז"ל הזה ולא להשתומם מכך שחז"ל ראו את העוון הזה בחומרה כל כך נוראה. רבים חושבים בטיפשות ובחוסר ידיעה שזה עוון 'קטן', אבל חכמינו הקדושים מעוררים אותנו ואומרים שהוא יותר חמור משלוש העבירות החמורות שבחמורות שעליהן ייהרג ואל יעבור! נורא לכל מתבונן!

אחד התלמידים שלי פגש מכר שלו, והמכר הזה התחיל לדבר איתו על אדם אחר. כמוכן שהוא לא חשב שזו לשון הרע, הוא רק דיבר 'לתומ' על פלוני ואלמוני, וחשב כמו שרבים חושבים 'מה יש בזה? מה כבר עשיתי?' אבל הגמרא אומרת שהוא רוצח שהורג שלושה, וחכמים אומרים שהוא מחריב עולמות ומביא פורענות על כל עם ישראל, אבל

היה מדבר אתו דיבורי כפירה ח"ו הוא היה מתרחק ממנו ומנתק אתו כל קשר; אבל אם הוא מדבר על פלוני ואלמוני, זה טבעי ומוכן בעיניו והוא נשאר חבר שלו... איך מבטלים את ההסתרה?

רבות נכתב בספרים הקדושים על עוון חמור זה ששקול כנגד שלוש העבירות החמורות והוא הגורם לחורבן בית המקדש. אבל כל כמה שכותבים וצועקים – עדיין היצר הרע נלחם בכל תוקף להסתיר ולהעלים את העוון הזה שכל התורה והמצוות תלויים בו, כי אין אדם מדבר לשון הרע עד שכופר בעיקר, כאשר אדם מדבר לשון הרע זו כפירה גמורה. וכך נוצר העיוות הנורא הזה שאדם 'מקיים תורה ומצוות' ומדקדק בקלה כבחמורה! כל זמן שהוא מדבר לשון הרע הוא כופר גמור ר"ל.

יש נוהגים לעשות התרת נדרים ארבע פעמים לפני הימים הנוראים כדי להינצל מעוון נדרים שמא יקטרג עלינו העוון הזה ביום הדין, אבל העוון של לשון הרע הוא הרבה יותר חמור והרבה יותר מצוי ובפרט בדורנו – וזה לא מפריע לאף אחד.

ובאמת זה עוון הרבה יותר חמור, כי על העוון הזה אפילו יום הכיפורים לא מכפר! וכן הכופר בעיקר אין לו חלק לעולם הבא! איך אפשר לקרוא את השורות האלה בשוויון נפש, ולא לקום ולהחליט החלטה חזקה וחד משמעית להתחיל ללמוד ולעבוד ולהתפלל יום יום להינצל מכל דיבור על כל אדם בעולם, לא לשמוע על אף אחד ולא לדבר על אף אחד ולא להיות בחברת מספרי לשון הרע, ובכלל לא רוצים לדעת כלום על אף בן אדם בעולם!!

על פי האמת, ועל פי מה שהסברנו, יותר קל לאכול ביום הכיפורים מאשר לדבר לשון הרע. לכן מי שרוצה סגולה בדוקה להתחזקות אמתית בחודש אלול, ולזכות לשנה של חיים ושל ברכה באמת, כדאי לו קודם כול לחזק את עצמו בעניין שמירת הלשון. אם תצליח רק בזה לבד, כבר מובטח לך שתהיה לך שנה מתוקה באמת.

כתוב בספרים שמצווה שאין לה דורשים שהיא מצווה ענייה – היא בבחינת מת מצווה. מצוות שמירת הלשון אמנם יש לה דורשים רבים, אבל לגודל ההסתרה והבלבול, נראה שהיא עדיין מצווה ענייה מאוד ומצווה גדולה לכל אחד להשתדל בכל כוחו לחזק את עצמו ואת כל הסובבים אותו ואת כל הסרים למשמעתו לראות להתרחק בתכלית

השבוע הסתלק מעמנו. בעונותינו הרבים, צדיק גדול – ידיד נפשי ואהובי היקר, מזכה הרבים הרב מאיר שלמה זצ"ל. יהי רצון שהדברים הבאים יהיו לעילוי נשמתו הגאורה, ושנתחזק כולנו ללכת בדרך של ולמלא את החלל העצום שנוצר בעולם.

פרשת ראה פותחת בפסוק: 'ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה'. יש בפסוק זה התעוררות גדולה מאוד. משה רבינו, המנהיג הרחמן, דואג לעורר ולהזיר את עם ישראל לכל הדורות שיידעו היטב שהכול תלוי בבחירה הטובה שלהם. אתה בוחר איך ייראו החיים שלך! כל הטוב שבחיים שכלול בברכה וכל הרע שבחיים שכלול בקללה – הכול נתון לפנינו. זו התעוררות עצומה וגדולה עד למאוד. מי שמסתכל בעין האמת וכל מעייניו בשעה שלומד תורה הוא שהלימוד יביא אותו ליראת שמיים – די לו להתבונן בפסוק הראשון של הפרשה כדי להרטיט את לבו ולהתעורר מחדש לרצות ברצון אמתו לשמוע לכל אשר יאמר ה'.

ובפרט כאשר השבוע חל ראש חודש אלול שבו כבר שומעים את קול השופר ואת הקול הקורא לסליחות, וכבר מרגישים את יום הדין הקרב ובא – בוודאי עלינו להתעורר מפסוק זה לפשפש במעשינו ובפרט בחטאים הכלליים והמצויים שלא נהיה חלילה בבחינת טובל ושרץ בידו.

אחד הדברים המפליאים ביותר בתורה הקדושה הוא ההסתרה העצומה שיש על העוון החמור של לשון הרע! ניתן לומר שאין סוד כל כך כמוס וכל כך נסתר כמו העוון של לשון הרע. כל אחד שנשען על הקיר בשבת והדליק אור בטעות מזדעזע עד למאוד ונפשו מתעצבת, כל שכן אם הדליק אור בשוגג, ואם יראה את בנו מדליק את האור במזיד ח"ו הוא יישבר לרסיסים, וטוב מותו מחייו. אבל אדם יכול לדבר לשון הרע ולעבור על לאוין ועשין וארוורין כמו שמונה החפץ חיים – בלי שום נקיפת מצפון, ועוד ירגיש שהוא עושה מצווה גדולה מאוד. כמו כן אדם רואה אנשים רומסים את התורה והמצוות ברגל גסה ועוברים על העוון הכי חמור בתורה והוא מקבל את זה בשיא ההבנה וזה בכלל לא נראה לו סתירה שכן אדם עם כיפה וזקן ידבר לשון הרע בלי חשבון, או יקרא עיתון וישמע חדשות ויקבל לשון הרע. העוון הזה הפך למישור גמור. אם חבר שלו

אומר רבי נחמן מברסלב (ספר המדות ערך קללה) "אין אדם רשאי לקלל אלא אם כן יכול לראות הדורות שיצאו מאותו אדם" ומי מאתנו יכול לראות את הדורות שיצאו מאדם אחר? לכן צריכים זהירות גדולה לא לקלל שום אדם, כי סוף קללת חינוס לחזור למקלה!

עכשיו צריכים להבין, כיצד יתיישבו דברים אלו עם מה שאמר חז"ל (מגילה ט"ו) "אל תהיי קללת הדיוט קלה בעיניך" שמשמע שצריכים לחוש אפילו לקללת הדיוט ולא כל קללה היא לחינוס?

אלא שבאמת יש הבדל עצום בין מצב שבו יש בסיס מוצדק לנכס של המקלל, לבין קללה היוצאת סתם בלי שום בסיס, וגם יש הבדל אם זה אדם שאף פעם לא מקלל או שהוא עו פנים שרגיל לקלל, כי במצב כזה שהוא סתם מקלל, היינו שאין לו סיבה מוצדקת, או שהוא מקלל סדרתי, אזי בוודאי הקללה חוזרת עליו, כמו שלמדו מהתורה "קללת חינוס לא תבוא" (משלי כו) שאפשר לקרוא את זה "לו" תבוא, כי היא חוזרת עליו, אבל זה בתנאי שזו אכן

ש"ת של חסד

בשבוש עשבר הכובאה במדור שאלה אודות חוזה שכירות שלא היה כתוב בו שיש להחזיר את הדירה "מסוידת, צבועה ונקייה", ובעל הדירה טוען שכיון שזהו סעיף מקובל שכתבים אותו ברוב ככל חוזה השכירות, הוא לא ראה צורך לכתוב זאת בפירוש אלא סמך דעתו על שכתבו בחוזה המקובלים. בעל הדירה מהנהג בידו צ'ק ביטחון שנתן לו השוכר ע"ס 10,000 ₪ למקרה שיהיו נזקים בדירה, והוא מסרב להחזיר לשוכר את צ'ק הביטחון וטוען שאם לא ידאג לכך שהדירה תהיה "מסוידת, צבועה ונקייה", הוא עצמו יפקיד את צ'ק הביטחון שהשוכר נתן לו, ישכור פועל שיעשה זאת, ויחזיר לשוכר את ההפרש בין סכום הצ'ק לבין עלות העבודה של הפועל. בשבוע שעבר המדור דן במקור הדין של נידון השאלה, והובא השורש והרמ"א פוסקים כדעת התוס' והרשב"א וסיעתם, שלומדים מהגמ' [ב"מ ק"ז, שדבר שרגלים לכתוב בחוזה, אפילו אם לא נכתב בחוזה מסוים, דנים כאילו כן נכתב להדיא.

תשובה ד. הפוסקים החולקים על השורש והרמ"א וסיעתם

א) הא"ת [סי' ס"א תומים סק"ג ואורים סק"ו] חולק על השורש והרמ"א וסיעתם, וסובר שכיון שלא נכתב בפרש"ה בכלל השטרות האחרים, מסתמא התנו מפורש כן שלא יהא לבעל השטר יפוי כח זה ולא דורשים זאת כאילו נכתב, וראה ממה שאמר חז"ל [מכות נ"א ע"א-ע"ב, ש"ק ק"ד, ב"ק צ"ה, ב"מ י"ד, וט"ו, ב"ב קס"ט] ש"אחריות טעות סופר הוא (משום) דלא יהיב איניש זוזי בכדי" ולא אמרו שהטעם הוא מפני שרגילין לכתוב כן בכל השטרות. ולכן הוא יבאר את קושיית הראשונים על חידושו של ר' מאיר [שהובא לעיל באת א] דלא כתוס' וסיעתו אלא כשאר התיורצים. כך גם סובר הנתיבות [סי' ס"א ביאורים סק"ח וחיידים סק"י א], וז"ל בחידושים: "ועיין ביאורים [סק"ח] דאפילו ידע מהמנהג, מ"מ כיון שהמנהג לכתוב נאמנות ובשטר לא כתוב נאמנות, אמרינן דודאי נתפרש שלא יהיה נאמנות".

קללת חינוס או שהוא מקלל "סידרתי" כנ"ל, אבל אם האיש שמקללים אותו אכן ציער את אותו אדם עד כדי כך שהוא קילל אותו, והאדם הזה גם לעולם לא מקלל ורק עכשיו יצא מגדרו בשל מעשיו של זה, אז יש לחשוש לקללה שלו, וצריך לראות מהרה כיצד לפייס אותו, בעלי אמונו אל תהיה קללת הדיוט קלה בעיניך, אפילו קללת הדיוט.

לכן צריך לתת את הדעת היטב, איך לא לגרום צער זולת בשום צד ועניין, אפילו לא אי נוחות קלה, בטח לא עוגמת נפש של ממש, ועל אחת כמה וכמה לא להביא אותו למצב שהוא מקלל, כי אם אדם הצליח להביא אדם אחר נורמלי לקלל זה אומר שהוא חצה את כל הגבולות, ומה שהקללה פועלת זה בגלל שהמקלל "מעורר" את מידת הדין על אותו אדם, הועם של המקלל מורו את העונש שכבר היה מגיע לו, כי כל זמן שהיה בסדר בבין אדם לחברו לא כל כך מקפידים לעיין בתיקים שלו, אבל אם הוא מגיע למצב שבני אדם מקללים אותו, בשמים "מתעוררים" לעיין מחדש "מה הסיפור שלי"? וכשבשמים מחפשים בן אדם הם מוצאים! כי אין אדם בארץ אשר

פנינים, פתגמים, רעיונות, חידושים לפרשת השבוע

יאמר זיכיתי לבי סהרתי מחטאתי. ובכלל, איסור תורה לקלל אחד מישראל, בין איש בין אשה, ואף על פי שאינו שומע הקללה, שנאמר "לא תקלל חרש" (ויקרא י"ט), ופירושו אל תקלל גם את מי שלא שומע את קללתך, ואף על פי שאין בנו כח לדעת כיצד בדיוק הקללה פועלת, המציאות מוכיחה שיש לחוש לקללות של בני אדם, ו"ברית כרותה לשפתים", והקב"ה לא רוצה שנוזק לבריות בדיבור שלנו, כמו שהוא לא רוצה שנוזק לבריות במעשה (החינוך).

וכן אסרה תורה לקלל כדי שהמקלל לא ירגיל את עצמו לנזק ולכעוס, שזה שלעצמו קללה, להיות בהקפדות וכעסים במקום להיות מברך ומשפיע אור וברכה, כי לאדם יש אפשרות להתעסק עם יהלומים, לברך לשמח ולעודד את הנבראים, או לעבוד בפחם, בכעס וקפידות, לכן צריכים להזהר מעניין הקללות בכל צד ועניין כמו שאמר חז"ל (סנהדרין ט"ט) "תהא לוטא ואל תהא לטאה" היינו שעדיף להיות מן המקוללים ולא מן המקללים, והחכם עיניו בראשו להיות סוחר יהלומים, להפוך לכלי של ברכה, ועל ידי זה להשפיע אור וטוב, למען יברך ה' ולוקח בכל מעשה ידך אשר תעשה.

חוזה שהושמט ממנו סעיף שהמנהג לכתוב – חלק ב' דיון המוגש ע"י בית ההוראה "חוט של חסד" מאת הרה"ג ר' אלחנן שלום אלגרוד שליט"א ר"כ ההוראה ודומ"צ דק"ק "חוט של חסד" ודיין בביה"ד "משפט וחסד"

איש לדון האם כשנתן לו צ'ק ביטחון לחיובי האחרים, כגון אם יזיק וכד', ויש בניהם דין ודברים בנוגע לתשלום השכירות, כגון שיש הכחשה אם פרע לו עבור חודש השכירות, דיש לומר דהמשכיר לא חשיב כמוחזק כלל כיון שהצ'ק ניתן לביטחון, ואין כאן הוכחה מצד הצ'ק שעדיין לא פרעו, וכל שכן שכתוב בחוזה השכירות שניתן צ'ק לביטחון... ואילו מצד חוזה השכירות עצמו, ודאי דלא חשיב כשטר לענין הוכחה שלא פרעו, כיון דעיקר עשיית החוזה היא כדי שלא יחזיק עליו השוכר, וכמבואר להדיא בסי' ש"ז ס"א, ועיין בקצה"ח [סי' ש"ב סק"א].

וביחוד המהמילה מכתב"ה, נלע"ד שלא כדבריו, משום לאחר התייעצות עו"ד המתמחה בנושאי חוזה שכירות [ביום ששי כ"ז תמוז ה'תשע"ז], הוברר שהדין בימינו מצד דינא דמלכותא כאן בארץ ישראל לגבי משכיר שבעלותו צ'ק ביטחון, הוא כך: המשכיר רשאי להפקיד את הצ'ק בכל מקרה שהוא מרגיש שנעשתה הפרה של החוזה מצד השוכר, ואם השוכר ביטל את הצ'ק – המשכיר יכול לפנות להוצאה לפועל עם הצ'ק שברשותו או להשתמש בחברות שפנקסים הוא גביית צ'קים כגון אלו, ואינו צריך לתבוע את השוכר בביה"ד (או ח"ו בערכאות), משום שלכך נועד צ'ק ביטחון – לחסוך מהמשכיר את ההליך המשפטי, ואם השוכר מרגיש שהמשכיר התנהג שלא כדין – על השוכר עצמו לפנות לביה"ד ולתבוע מהמשכיר חיזוי לו את סכום ויפצה אותו על הנזקים שנגרמו לו בגין הפקדתו ו/או הסבת צ'ק הביטחון הנ"ל. א"כ לפי דינא דמלכותא, המשכיר שמחזיק ברשותו צ'ק ביטחון, דינו כמי שמחזיק בידו צ'ק רגיל ע"ס הסכום הנ"ל שדינו כמוחזק כשיש ספק ממקום אחר, וכך פוסק להדיא שו"ת מנחת יצחק [ח"ו סי' ק"ע אות כ"ד ד"ה "חוץ מהנ"ל"] וז"ל: "וחוץ מהנ"ל, כיון שנתן המקבל שטרות להנותן, היינו ששעקו כנ"ל, י"ל דהוי כגבוי והוי הוא המחזיק". ועל אף שיש חולקים על מנחת יצחק, כיון שמצד דינא דמלכותא דינא המחזיק בצ'ק נחשב כמוחזק כנגד כל ספק וחובת ההוכחה חלה על המערער, קי"ל כמהרש"ם בתשובותיו [ח"ה סי' כ"ה, שם

פנינים חסידות ברסלב

אמר מוהר"ת: "אמירת ספרי אדמו"ר זצ"ל, ש'הם ה'לקוטי-מוה"ר"ן ו'ספר-המדות" וה'ספרי-מעשיות' (השיחות שלו - שאמירה לבד מסקלת להנשמה כמו אמירת ספרי הזהר והתקונים. ואמר עוד: ש'שם בימי אילול הקדושים מצוה לאמרם מתחלתם ועד סופם, ומזעיר מאד מאד. (שי"ש ק"א - ש"ש ט"ט).

מנגה א"ש לומר ב'אילול את הקפיטל "לךך ה' אורי" אחר נפלת אפיים לפני הקדוש, ובימים שאין אומרים תהנון לאמרו לאחר תפלת י"ח, ואתה חצי קדיש, ובמנגה קדיש תתקבל. (שם ד-רבה)

ר' נחמן טולטשינער היה מקפיד על אלו ש'נאמר לשחות באומאן יותר משני שבועות ב'רציפות. (ש"ג ש"כ ו"ע"ש ח"ג-תמ"ב)

א ב ש ה חיים

- ☆ החיים הם בית ספר לאמונה.
- ☆ האמונה היא היסוד והשילש לכל התורה והמצוות.
- ☆ יסוד האמונה הוא האמונה בחדוש העולם, ש'מאמין ש'הבורא מחדש את כל הבריאה בכל רגע, גם את האדם עצמו.
- ☆ האמונה מתחילה איפה שאדם מפסיק להבין! לכן האמונה היא ההפך הגמור מהטבע של האדם ש'רצה לראות ולהבין ולדעת.

חלק ב' דיון המוגש ע"י בית ההוראה "חוט של חסד" מאת הרה"ג ר' אלחנן שלום אלגרוד שליט"א ר"כ ההוראה ודומ"צ דק"ק "חוט של חסד" ודיין בביה"ד "משפט וחסד"

סי' מ"ה, ח"ו סי' ר"ח, וכן כתב בספרו משפט שלום סי' קצ"ד סי' ס"ב סק"ה ד"ה [כלל] הפוסק להדיא שבכל מקום שיש פלוגתא בפוסקים ובדינא דמלכותא נוהגים כאחת מהדעות – שנקטינן להלכה כדעה זו, א"כ יש להורות האידנא כמנחת יצחק. ועו"פ ה"ל, המשכיר מוגדר כמוחזק ויכול לומר "קיים לי כותש" וכרשב"א וכשו"ע והרמ"א וסיעתם שדבר שכתב ברוב החוזה, אפילו שלא נכתב בחוזה מסוים – דנים אותו כאילו נכתב, ולהפקיד את צ'ק הביטחון ולשלם מתוכו עבור סיד, צביעת וניקיון הדירה. אמנם למעשה אין להורות כן! דהא ע"פ המהרש"ם ה"ל, דינא דמלכותא בארץ ישראל היא שיש לדון כל חוזה בפני עצמו ולא מכללא, וגם דבר שכתב ברוב החוזה, אם לא נכתב בחוזה זה – לא ניתן לחייב על פיו. וא"כ יוצא ש"ע"פ דינא דמלכותא בדיני חוזה, יש לפסוק כדעת הא"ת והנתיבות ושו"ת הלכות קטנות [שהובאו לעיל באת ד'] שכיון שלא נכתב במפורש בחוזה השכירות שיש להחזיר את הדירה "מסוידת, צבועה ונקייה", למרות שסעיף זה נכתב ברוב ככל חוזה השכירות, לא ניתן לחייב את השוכר להחזיר את הדירה במצב הנ"ל, והמשכיר לא יכול לומר "קיים לי כדעות החולקות", וממילא יהיה אסור למשכיר להפקיד את צ'ק הביטחון לצורך סיד וצביעת וניקיון הדירה, אלא יצטרך להחזירו לשוכר.

למעשה

מאחר ובחוזה השכירות בידון השאלה לא נכתב שיש להחזיר את הדירה "מסוידת, צבועה ונקייה" כמו שקיבל אותה, למרות שזהו סעיף מקובל שכתבים אותו ברוב ככל חוזה השכירות, לא ניתן לחייב את השוכר לפעול ע"פ המנהג המקובל, משום שדבר שלא נכתב בחוזה במפורש – אין לדנו כאילו נכתב אפילו אם המנהג הרווח הוא לכתוב, לכן על המשכיר להחזיר לשוכר את צ'ק הביטחון ואסור לו להפקידו ולהשתמש בו לצורך סיד, צביעת וניקיון הדירה. והנלע"ד כתבתי.

לשאלות ולהגובות למדור יש להפנות לאימייל: hutShelChesed@gmail.com לדיינים בבית הדין "משפט וחסד" 054-8491070

הקיר?

נורא ומבהיל!

וכך כותב ר' נתן בהלכות רביית הלכה ה: "ובענין זה יש כמה חילוקים; יש שטעותו דק, ויש שטעותו דק מן הדק מאוד, עד שמצאנו כמה צדיקים גדולים שטעו לפעמים באיזה דין והנהגה, כמבואר בדברי רז"ל הרבה. ובוודאי כוותנם הייתה רצויה לשמים באמת, אבל טעו עצמן לפעמים, בפרט בעניין מחלוקת, כי ברית כרותה ללשון הרע, עד ששאלו המלך שהיה צדיק גדול מאוד, כבן שנה בלא חטא ועל ידי ריבוי לשון הרע טעה, עד שהרג נוב עיר הכהונים וכו' (יומא כב.) וכיוצא בזה הרבה, כי בזה העולם נפל האמת מאוד עד שאפילו צדיקים גדולים וחכמים אמתיים קשה להם לעמוד על האמת לאמתו."

שאלו היה צדיק גמור בלי חטא ונכשל בצורה כל כך נוראה שהרג עיר שלמה של כוהנים ולמעשה החרב את בית המקדש של זמנו שהיה בעיר נוב. כזה שינוי קיצוני בגלל כמה מילים! כמה נוראות יכולות להיות כמה מילים.

שימו לב. אם בכל דבר יכולים גדולי ישראל לסמוך על שיקול דעתם שהיא דעת תורה, וגם אם הם לא מכוונים אל ההלכה, בכל זאת אין מונחים אותם, כי עשו על פי תורה ויש להם על מה שיסמוכו. אבל בעניין לשון הרע, צריכים להזהר שבעתיים כי גם אם יש לך היתר ממאה רבנים, וגם אם יש לך ק"ג טעמים ונימוקים להיתר לדבר לשון הרע, חכמינו מזהירים אותך מאוד מאוד, שתדע שבעניין הזה יש בבלבול גדול ועצום. עד כדי כך שאמרו: ברית כרותה ללשון הרע! זה לשון חריפה מאוד, שצריכה לעורר כל אחד לחשוב היטב לפני כל מילה שאומר. כמה וכמה פעמים ראיתי ובדקתי היטב באופן אישי. באו אלי אנשים נאמנים וטובים וסיפרו לי באמת ובתמים סיפורים משכנעים ביותר, ולאחר בירור מעמיק ראיתי שלא היה ולא נברא. לא רק שמה שסיפרו זה לא מדויק או שהם הגזימו, אלא ממש לא היו דברים מעולם. וכל שכן מה שמספרים בכלי התקשורת וברשתות החברתיות שהכול שקר גמור מתחילה ועד סוף. ולכן אוי לו למי שמאמין למה ששומע ולא משנה מי המספר. וכל שכן אוי למי שמדבר, שהוא כמעט בוודאות נכשל לא רק בלשון הרע אלא בשקרים גמורים ובהוצאת שם רע. אבל צריכים לדעת שכל מה שאמרו חכמים בחומר העוון והאיסור - זה גם אם הסיפור הוא סיפור אמתי במאה אחוז. גם אם ראית בעיניים, זה עדיין אסור בתכלית האיסור ועל זה אמרו ששקול עוון זה כנגד שלוש החמורות וגורם לכל הצרות!

יעזור ה' ויזכה אותנו להתכונן כראוי לימי הדין ולזכות לברכת ה' בכל אשר אנתו, ויהי הוא שלום וביתו שלום וכל אשר לו שלום ויהי מתלמידי החכמים האמתיים המרבים שלום בעולם, אמן

מרכת שבת Life ואהבה לכל בית ישראל

נא להתפלל לרפואת משה בן אידה, תמר בת מרים

הנוכחים לגשת וללטף את התרנגול. אך כאשר לטיף אחרון האורחים את התרנגול והוא עדיין לא קרא, החלו כל האורחים לצעוק:
 "היהודי היתל בנו! הוא גנב וגם שקרן!"
 "סבלנות, אורחים יקרים. אל נא תתרגשו. עדיין לא סיימתי", אמר מושקה בשלווה. "עד מהרה תדעו מיהו הגנב האמיתי".

לאחר מכן ביקש מושקה מן האורחים להרים את ידם הימנית. הם עשו כן, ומה שראו הנאספים היה שפע של ידיים שחורות ויד אחת לבנה. היד הלבנה הייתה שייכת לעוזרו של מושקה.
 "הנה הגנב", קרא מושקה, והסביר. "התרנגול שהבאתי הוא תרנגול ככל התרנגולים. שעשיתי היה למרוח אותו בפיו. ידעתי שהגנב האמיתי יפחד ללטף את התרנגול. לכן הוא רק העמיד פנים שהוא מלטף את גבו של התרנגול, אך לא נגע בו כלל וכלל. ידיהם של האורחים החפים מפשע הן שחורות, ואילו ידו של הגנב נשארה לבנה ונקייה, אף שלמעשה הייתה זו היד המלוכלכת ביותר באולם כולו."
 "בראבו!" קראו כל האורחים ורצו לתפוס את הגנב. לזה לא הייתה ברירה אלא להתוודות שהצליח לשכפל את המפתחות לכספתו של הפריץ. הוא היה משוכנע לגמרי שיאשימו את היהודי בגניבה. הגנב קיבל את העונש המגיע לו, בעוד מושקה הושב למעמדו החשוב ושב וזכה לאמון שניתן בו בזכות חכמת אלוקים ששרתה בו.

רבות שירתת אותי בנאמנות ובמסירות, אך נראה כי הפעם לא היית מסוגל לכבוש את יצרן וגנבת את הילום. לו תשיב אותו באופן מידי, אני מבטיח לך שלא אעניש אותך".
 "חלילה וחס!" קרא מושקה. "לעולם לא אגנוב דבר, במיוחד לא דבר-מה השייך לך, מעסיקי הטוב והנדיב. אני מבין היטב מדוע אתה חושד בי, אך אני מפציר בך: תן לי הזדמנות להוכיח את חפותי וניקיון כפי".

אתך ספיר המידות!

לשפוט את חסד של אמת עם צדיקים. תפקיד לך. שאל הצדיקים את תפלה הן אכילה הן שאר תענוגים - בלם הם דרך השם! דעת לא!

מושקה היה יהודי תלמיד חכם וירא שמייים ומקיים מצוות כהלכתו שנשא חן בעיני אלוקים ואדם. כולם רחשו לו כבוד והעריכו אותו למאוד. הפריץ המקומי, שמעו יושרו של מושקה הגיע לאזניו, מינה אותו למנהל עסקיו. הפריץ רחש אמון מוחלט במנהל העסקים היהודי. מושקה היה האדם היחיד שלו נתן את המפתחות לכספתו, ביודעו שמושקה לעולם לא ייגע בדבר השייך לאדם אחר.
 פעם אחת, כשהפריץ שב ממסע, ערך מסיבה גדולה והזמין אליה אורחים רבים. הוא סיפר לאורחיו את מעלותיו של מנהל העסקים היהודי, שהיה אף הוא בין המוזמנים, אף שלא יכול היה לאכול כלום מן המזון שהוגש במסיבה.
 הפריץ ביקש ממושקה להביא מכספתו את היהלום המפורסם שירש מהוריו. היהלום היה ידוע כאחד היהלומים הגדולים בעולם שערכו לא יסולא בפז.
 כל האורחים עזרו את נשימתם בצפייה לראות את אבן הפז הנדירה והיקרה.
 מספר דקות לאחר מכן נכנס מושקה נושא בידיו תיבה מזהבת עטורה אבני חן רבות.
 כל האורחים הצטופפו סביב לתיבה כדי להצליח ולראות היטב את היהלום. אך דווקא הפריץ בחר לפתוח בנאום ארוך כיצד סביו המנוח רכש את האבן תמורת סכום רב וכמה נדירה האבן וכו' וכו'. רק לאחר-מכן, כשסבלנותם של האורחים עמדה להתפקע, הוא פתח סוף-סוף את התיבה.
 אך לחרדתם של כל הנוכחים, התיבה הייתה ריקה! המילים נעתקו מפיו של הפריץ ונראה היה שהוא עומד לפרוץ בבכי.
 כמה מן האורחים החלו לצעוק, "לתלות את היהודי!"
 אך הפריץ לא האמין שמושקה הוא האשם במעשה כזה, ובפרט בגניבת דבר יקר כל כך השייך למעסיקו. עם זאת, רק למושקה יש מפתחות לכספת, מי עוד יכול להיות הגנב???

מושקה ביקש מהפריץ להשאיר את כל האורחים באולם, שכן הגנב האמיתי מצוי ביניהם. לאחר מכן הוא ביקש רשות ללכת הביתה ולהביא דבר-מה שיגלה את זהותו של הגנב.

מתח שרר באולם, לחישות רחישות נשמעו מנכל עבר, כולם היו סקרניים לראות כיצד יפול דבר, וכיצד יתגלה הגנב. מקץ זמן קצר שב מושקה ולתדהמת כולם החזיק בידו תרנגול שחור.

"אורחים יקרים", קרא מושקה, "יש לי כאן תרנגול מיוחד במינו. הוא ירשה לכל אדם ישר ללטפו, אך אם ילטף אותו גנב הוא מיד ינפנף בכנפיו ויקרא בקול גדול, "קוקוריקו!" הגנב האמיתי נמצא כאן בינינו, ולפיכך אבקש מכל הנוכחים לגשת הנה, איש איש בתורו, וללטף את התרנגול בידם הימנית. כשהתרנגול יתחיל לקרוא - תדעו מיהו הגנב".
 במתח ובהתלהבות לא מוסתרים החלו

"אוי לא לנו כי חטאנו"
החמורים והצונזעים עד עמקי נפשנו על הלכה מאיתנו
נפש צדיק וחסידי מזכה הרבים
הרה"ח ר' מאיר שלמה זצ"ל
ביום נא מחמם אב, ומשגרים אנו כוס תחנונים למשפחת
שלמה היקרה, ולקהילתו הקדושה ולכל חסידותו בירושלם ולכל
עם ישראל, ויהי רצון שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו
ומזכה במהרה לגאולה שלמה אכ"י.
 הרב שלום ארזנו,
 מוסדות חז"ל חסד, רבני הישיבה תלמידיהם.

חינוך באהבה

חוזרים ללימודים-דברים שחשוב לדעת מאת הרב יצחק אבוחצירא. יועץ חינוכי, מאבחן ומטפל.

כולנו ב"ה כבר מריחים את ריח הצבע הטרי של הכיתה החדשה.

שנת הלימודים תשע"ח בפתח, ואיתה עולים וצפים החששות של הילדים.

אנחנו ההורים, כבר מוכנים ומוכנים בקוצר רוח לתחילת השנה, לכולנו החופשה הייתה מעל לעבר ואנו כבר מצפים ליום רביעי ר"ח אוגול שבו הבנים בע"ה יחזרו ללימודים בתלמודי התורה.

בואו ביחד נחשוב, מה מויישי שכנס לגן או שהלה שעולה לכיתה א' מרגישים?!

מצד אחד, הילדים שמחים ומאושרים שהרי גם להם כבר נמאס מ"לא לעשות כלום" בחופש,

אך מצד שני, לעיתים החשש והפחד מ"החדש" ומה"לא מוכר" גוברים על השמחה ומציפים את הילד מבחינה רגשית, עד כדי איבוד הצפון.

כל ההתחלות קשות

בשבוע שעבר הזכרנו כי: החזרה לביה"ס מסמלת בעיקר "חזרה לשגרה" ויש צורך להזכיר למשפחה ובעיקר לילדים: "שהבית ב"ה משתנה וחוזר לקדמונות".

המעבר מאווירה חופשית לאווירה מוקפדת יותר, אינו קל לילדים ומה שאינו קל לילדים, מן הסתם אינו קל גם להורים ולכן עלינו להתכונן לכך.

חשוב לזכור שמדובר בשינוי מהותי לגבי הילד, וככל שהשינוי חד מדי, יהיה קשה לילד להתרגל ולהסתגל אליו וככל שהשינוי יהיה הדרגתי יותר, היכולת של הילד להסתגל תהיה טובה יותר. בשבוע שעבר דיברנו על כך שההכנה נעשית דרך דיבור ושיחה על השינוי הצפוי ודרך עשייה והכנת הגוף לקראתה.

להשקיט את הסערה

הימים הראשונים של הגן/הכיתה יהיו תמיד מלווים "בסערת רגשות" ובמיוחד אם זה גן חדש, עליה לכיתה א' או מעבר לבית ספר חדש, וזאת בגלל שהילד נכנס למקום שלא היה רגיל בו, לסיביבה ולחברה חדשה.

לכן חשוב מאוד לחבר את הילד כמה שיותר למצב ולמקום החדש, ואת זה נעשה ע"י מספר דרכים:

א. נכיר לילד את המקום החדש, דהיינו את הגן/הכיתה. וזאת ע"י שניקה אותו לטייל ליד הגן/הכיתה ובמידה והדבר אפשרי אפילו נבקש רשות להכניסו לראות את הגן/הכיתה. לחילופין, נמחיש ונתאר לו בצורה סיפורית את הגן/הכיתה. כאשר המקום לא יהיה לו זר, הוא יוכל להשתלב בו בע"ה ביתר קלות.

ב. נכיר לילד את הצוות החינוכי- הגננת, המטפלות, המורה, המלמד, המנהל/ת וכו' לעיתים יש ילד ששומע על מנהל/מורה קשוחים או על גננת מפחידה וכו' והוא מאוד חושש מהם (אפילו עד כדי מצב טראומתי)

לכן, חשוב לפתח שיחה על כל אחד מהם ולהציג אותם לילד, למשל מה תפקיד כל אחד מהם, מהם הסמכויות שלו ומתי פונים לכל אחד וכדו',

חשוב מאוד להעביר לילד מסר שהם מאוד מחכים להכיר אותו והם אוהבים אותו ויהוו לו בע"ה מקור להגנה, ביטחון, חום ואהבה.

ג. נכיר לילד חלק מהחברים- החברה היא אחד ההתמודדויות הרגשיות "הכבדות" מבחינת הילד, לכן במידה ונוכל להוריד לו את המתח החברתי ע"י הכרת חלק מהחברים, זה יועיל מאוד.

ד. חשוב מאוד לשמוע מה יש לילד להגיד ומה דעתו בכל הקשור לחששות מהמעבר למסגרת החדשה, השיחה הפתוחה תגרום לילד להתחבר למצב החדש מבחינה רגשית מאוזנת יותר ובכך להוריד את רמת המתח השלילי.

כיצד נעזור לילדים להתמודד?

שיחה עם הילד על החזרה לביה"ס: נשוחח עם הילד על החזרה לביה"ס ועל ההשלכות שלה לגבי חייה היום יום שלו. כך למשל, נדבר איתו על השוני בין החופש לבין ביה"ס.

לדוגמה: בגיל הרך ניקח דף חלק, נחלק אותו על ידי קו לשניים ונצייר ביחד עם הילד בצד אחד-פעילויות הקשורות לגן, ובצד השני-פעילויות הקשורות לחופש.

בגיל בוגר יותר אפשר לרשום את הדברים. חשוב שהשיחה, הציור והכתיבה יתוארו בעיקר מבחינה רגשית ולא רק מבחינה טכנית. חשוב לפתוח את השיחה בשאלה: "למה התגעגעת במיוחד בגן/בכיתה: לחברים ללימודים לפעילויות" וכדו'.

שיחה על הקשיים הצפויים או הפחדים מן החזרה לביה"ס: חשוב להיות גלוי עם הילד ולשאלו אותו האם יש דברים שהוא חושב שיהיו לו קשים בימים הראשונים. אם אינו יודע לענות, ניתן לתת לו כמה אפשרויות: האם יהיה חסר לך להיות עם המשפחה, האם יהיה לך קשה עם ילדים או חברים חדשים, האם אתה חושש מהלימודים, מהגננת/המורה החדש וכו'.

עצם הדיבור על החששות, משחרר את הילד מהחסימות הרגשיות שהוא נתון בהם ופותח פתח לשתף את ההורה בהמשך לפי הצורך. העלאת החשש ע"י ההורה גם נותנת לגייטמציה לכך שהימים הראשונים עשויים להיות קשים וזה לא בעיה אישית ומפחידה שאסור לדבר עליה.

אפשר גם לשלב את השיחה במשחק: הילד יהיה האם/האב וההורה הוא הילד שעולה לביה"ס, ההורה ישאל ויביע את רגשותיו וחששותיו והילד (שהוא עכשיו ההורה בהצגה) "ירגיע" אותו. אפשר גם לכתוב את הדברים או לצייר אותם.

הסתגלות לשעות שינה סדירות: כבר הזכרנו שצריך להכין את הילד בהדרגה לחזרה לשגרה בסדר היום ובסדרי השינה והקימה. ורצוי שההכנה תהיה הדרגתית, כלומר, כשבועיים לפני תחילת הלימודים להתחיל להקפיד יותר על שעות השינה, כשבכל פעם מקדימים במעט את שעות השינה.

הסתגלות לפעילות שדורשת יותר ישיבה וריכוז: מומלץ לבנות סדר יום מוקפד יותר, שבו הילד מקדיש זמן לקריאה ועבודה בחוברות (יש היום חוברות בשפע). המטרה היא להתחיל להרגיל את הילד לשבת ולהתרכז, דבר שלא התנסה בו כמעט במהלך החופשה. המעבר מן הפעילות התזונית של החופש למצב שבו הילד יושב ומתרכז, אינו קל ודורש הרבה תפילות, סבלנות ועבודה אישית.

עידוד מפגשים עם חברים: השמירה על קשר עם החברים חשובה ביותר ורצוי עד כמה שניתן שהילד ייפגש עם חבריו לספסל הלימודים, הדבר יקל עליו בימים הראשונים. כך, במקום להיות עסוק ביצירת קשרים חדשים או בחיזוק הקשר עם חברים קיימים בימים הראשונים של ביה"ס, הוא ירגיש נוח ובוטוח יותר ויוכל לזרום ביתר קלות עמום מייד כאשר יפגוש אותם.

הבאת חפץ לביה"ס: אפשר להציע לילד לבחור חפץ או משחק אהוב שאותו יוכל לקחת לגן/ לביה"ס בימים הראשונים. המטרה היא: גם להביא משהו מוכר שמזכיר את הבית ונותן תחושה טובה וגם מספק לו אמצעי לשבור את הקרח ולהתחיל משחק ומפגש עם חבר. הצגת החפץ לחברים עוזרת לשבור את המבוכה ולהפיץ את החששות הראשונים ביצירת הקשר. בדרך כלל לבנים מומלץ להביא כדור, משחקי רביעיות, משחק עונתי המאופייין באותה השכונה וכדו'. אפשרי גם להביא ממתק קטן, סוכריות וכדו' ולחלקם לחברים.

טכס הפרידה בימים הראשונים: חשוב מאוד לפני הפרידה מההורה, לברך את הילד, לחבק ולנשק אותו ולהגיד לו שלום ושנאחזנו אוהבים אותו, סומכים, מתגעגעים, מתפללים עליו וכו'.

אסור! להעביר את הילד את הכביש, מול הגן או בית הספר ולהיעלם, חייב לנסות בו בטחון שאנחנו איתו ואפילו שאנו נפרדים עוד כמה דקות, אנחנו עדיין איתו.

במידה והילד מתרגש מהפרידה- עלינו להתגבר ולהישאר במצב רגוע ומרגיע, לא לנסות להתעלם מבכי הילד או למנוע אותו, נשאר איתו עוד מספר דקות או נלווה אותו פנימה לגן/כיתה.

חשוב שהילד יידע שהרגשות שלו הם לגיטימיים, הבכי אפילו מצוין ומראה שהילד קשור להורים. חשוב גם לחבר את הילד לפני הפרידה עם חבר או עם הגננת/המורה בכיתה,

בכדי למנוע ממנו את התחושה שהוא נשאר לבד.

המלצה למורה/גננת: חשוב מאוד לקבל את הילדים בימים הראשונים של שנת הלימודים, בפתח החדר, המעבר מההורה אליך מקריין לילד בטחון שיש מי שידאג לו וכל השתדל להאיר לילד פנים ולהחליף איתו מספר מילים בדרך לכיתה.

תפילה אישית: חשוב לחבר עם הילד תפילה אישית המותאמת לשפתו ורמתו, בה נציין את כל הקשיים שמרגיש הילד בבית הספר, כל יום נשתדל להתפלל אותה ובע"ה נראה תוצאות.

לסיכום:

החזרה לביה"ס היא גם פרידה מסיומת מהבית, המשפחה וההורים, והיא גם חזרה למסגרת יותר מוקפדת.

החזרה לביה"ס מעוררת התרגשות רבה הן אצל הילד והן אצל המשפחה. ההתרגשות בנויה גם מן הקושי להיפרד וגם מן הקושי בשינויים. למרות שחלק מן הילדים חוזרים לביה"ס שהוא מוכר, זו עדיין פרידה משגרה אחרת שהייתה ושהייה רבה יותר מההורים. (זכרו שעבור ילד אפילו 3 שבועות זה המון זמן) כל שינוי תובע מן הילד להשקיע יותר אנרגיה ולהתאים את עצמו לכללים ולמצב החדש.

לכן, יש לצפות שהילד לא תמיד יחזור עם "שירה בלב" ביום הראשון. אל תיבהלו! עבור הילדים, החזרה מן החופשה דומה לחוויה של המבוגר שחוזר מחופשה בחו"ל הישר ללחץ של העבודה, גם לנו "הנחיתה" היא לא תמיד הכי "רכה".

אז תנו לילד זמן, תכינו אותו ואת עצמכם בתפילות ומעשים וזכרו שעבורו זו ממש התחלה חדשה, אז שיהיה לכולנו בע"ה בהצלחה בשנה החדשה!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום/או לתיאום פגישה צור קשר בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב נייד: 0548-434-435 מייל: a0548434435@gmail.com

בדיחות הדעת

שתי טיפשים יושבים בבית קפה בערב ומעיינים בתפריט.

הראשון אומר לחבירו: "אני לא אוזנין קפה, אני לא יכול להירדם אחרי שאני שותה קפה".
אומר השני: "אצלי זה בדיוק הפוך... אני לא יכול לשתות קפה אחרי שאני נרדם."

זמנים ראה תשע"ז

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
18:44	19:01	18:54	19:01
19:53	19:58	19:59	19:57
20:35	20:32	20:35	20:34

הפטרה: עניה סוערה (ישעיה פירק נ"ד, יא - נה).
שבת מברין חודש אלול, ר"ה ביום ג' ד.
המוולד ביום ג' שעה 10:44, 15 הלקים
י"ל ע"י מוסדות "הוט של חסד"
רה' שמואל הנביא 13 ת.ד. 57669 - ים
טל' 02-5812210 פקס 02-5812252
לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו:
5812210@gmail.com

להיות פנינת מצווה

הרה se

החתולק, לחיפ ולריות שותפה מופלא חיים

02-5308006 | 02-5308002

"הראש השנה שלי" עולה על הכל!

"וזהיר, רבנו הקדוש, לעשות כרוז שכל מי שסר למשמעתו ומקורב אליו יהיה על ראש השנה אצלו, לא יחסר איש. ומי שזוכה להיות על ראש השנה ראוי לו לשמוח מאוד מאד"

לפרטים: 02-5812210